

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ของข้าวพื้นเมือง

ชยุต ศรีฮาก์ณู

สาขาวิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

ข้าวมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยประชากรมากกว่าครึ่งที่อาศัยอยู่บนโลกใบนี้ใช้บริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ประเทศไทยนอกจากจะใช้เป็นอาหารแล้ว ข้าวยังมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ สังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ หรือแม้กระทั่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยมีการนับถือและให้ความเคารพพืชชนิดนี้สืบทอดมาตั้งแต่ครั้งโบราณ

การปลูกและการเก็บข้อมูลข้าวพื้นเมือง

ส่งเสริมการอนุรักษ์ข้าวพื้นเมืองแก่เยาวชน
โรงเรียนกุดเรือคำ
อำเภอวานนิवास จังหวัดสกลนคร

ในอดีตการปลูกข้าวนั้นชาวนาจะเน้นการปลูกเพื่อใช้บริโภคให้เพียงพอภายในครัวเรือน ซึ่งเมื่อเหลือจากนั้นจึงเอาไปขายหรือแลกเปลี่ยนกันในชุมชนหรือต่างพื้นที่ นอกจากนี้ยังเก็บเมล็ดพันธุ์บางส่วนไว้เพื่อปลูกในครั้งต่อไป ด้วยความชอบที่ต่างกันส่งผลให้ความนิยมในการบริโภคข้าวนั้นแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของรสชาติ กลิ่น ขนาด หรือแม้กระทั่งสีสันของข้าว จึงทำให้เกิดความหลากหลายของสายพันธุ์ข้าวขึ้นบวกกับลักษณะของภูมิประเทศและสภาพอากาศที่แตกต่างยิ่งส่งผลให้ข้าวยิ่งมีความหลากหลายของสายพันธุ์มากขึ้น แต่ปัจจุบันชาวนาเปลี่ยนวิธีการปลูกข้าวเป็นเชิงพาณิชย์ โดยสาเหตุอาจจะเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจและความต้องการทางด้านอาหารมีมากขึ้น จึงต้องมีการหาสายพันธุ์ข้าวที่สามารถตอบสนองความคุ้มค่าในการเพาะปลูกในแต่ละครั้งได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านผลผลิต และให้ตรงกับความต้องการของตลาด ส่งผลให้ข้าวพันธุ์พื้นเมืองนับวันจะมีจำนวนลดน้อยลงไปเรื่อยๆ

ด้วยเหตุนี้ สาขาวิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร จึงได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองไว้ให้คงอยู่ต่อไป จึงได้ร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้อนุรักษ์ข้าวพื้นเมือง ทำการเก็บรวบรวมสายพันธุ์ข้าวพื้นเมืองขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรักษา ศึกษา และจัดทำเป็นแหล่ง ฐานข้อมูลพันธุ์ข้าวพื้นเมืองขึ้น และนำเอกลักษณ์เด่นของข้าวแต่ละสายพันธุ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านต่างๆต่อไปในอนาคต